(ماسيس) غزته‌سى اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել Առ Խմբագրութիւն ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԳՐՈՅ

Կ. ՊՈԼԻՍ ՂԱԼԱԹԻԱ, Նորատունկեան խան
Direction du Journal "MASSIS„
Galata, CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues aux Bureaux du journal

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	տար. արծ.	75
»	»	40
Գաւառներու	»	100
»	»	50
»	»	25
Օտար երկրի	»	25
Ռուսիոյ	»	10

Դրամի փոխարէն փոստային ... կընդունուի, 115 ղրուշի փոխը 100 ղրուշի հաշուով։

10 ՓԱՐԱ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ 10 ՓԱՐԱ

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԾՆՆԴԵԱՆ
ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ՈՒԼ-ՀԱՄԻՏ Բ. ԿԱՅՍԵՐ
ԻՆՔՆԱԿԱԼԻՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Օսմանեան լայնածաւալ Տէրութեան միլիոնաւոր հպատակք և ժողովուրդք երէկ, և երէկ գիշեր մեծաշուք հանդէս շքեղութեամբք ու փառաւոր հանդիսիւք տօնեցին տարեդարձ ծննդեան Վեհ. ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻՒԼ-ՀԱՄԻՏ ԽԱՆԻ։

Աւագանին և բոլոր պաշտօնական անձնաւորութիւնք երէկ կայսերական պալատ երթալով իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին յառաջ Գահոյից Ն. Կայս. Վեհափառութեան։ Մայրաքաղաքիս ամեն կողմը մեծամեծ պատրաստութիւնք տեսնուեցան գիշերային լուսաւորութեանց համար որոնք մինչեւ ուշ ատեն կը մրցէին շքեղութեան կողմանէ։ Ամենուրեք նուագածութիւնք կատարուեցան իբրեւ յայտարար նշան այս տարեդարձին թէ՛ պաշտօնական և թէ՛ անպաշտօն ակմբոց և հասարակութեանց մէջ յառաջ բերած խրախճանութեանց։

Այս առթիւ էջը չի պիտի բաւէր մի առ մի յիշելու համար հասարակաց շինութեան վերաբերեալ տնօրինութիւններն ու մեծամեծ ձեռնարկութիւնները՝ որոնք եղած են նախաձեռնութեամբ և հրամանաւ Ն. Կ. Վեհափառութեան։ Կան տակաւին խոստմնալից ձեռնարկներ և մեծամեծ հաստատութիւններ ալ որոնք, հետզհետէ իրենց արդասաւորութիւնն կը խոստանան երկրին։ Այս ամեն տնօրինութիւնք որք կը վերաբերին երկրին ու տէրութեան ներքային և արտաքային, ուղղապէս Ն. Կ. Վեհափառութեան կամքն են, որ կ'աշխատի որպէս զի օսմանեան Գահուն և Տէրութեան փայլն աւելցունէ։

Կրթական և տնտեսական զարգացման ճամբու մէջ եղածները յիշատակելի են և անմիջական կերպիւ զգալի է անոնց ազդեցութիւնը։

Վեհ. Սուլթանի Գահակալութենէն ի վեր՝ այս զարգացման համար դադար չէ եղած. ամէն կողմ պետական վարժարաններ բացուած են, եղածները բարւոքուած են։ Երկաթուղիներ ընդարձակուած են, հասարակ կառուղիներ ու ճամբաներ շինուած են ինչպէս նաև քաղաքաց ճարտարարուեստ ու հօյակապ ձեռնարկութիւնն ի գործ հանուած է մեծապէս մասամբ։ Զանազան այլ հանրօգուտ հաստատութիւնք ևս ստեղծուած են և կստեղծուին յարաժամ։ Արկածեալ և այլ զանազան կարօտելոց Իւր օգնութեան շնորհները հասուցած է, և Իւր հայրական գթասրտութեամբ ներում շնորհած է հազարաւոր բանտարկեալներու, սրբելով անոնց պարագաներու արցունքը։

Հետեւաբար, Իւր ժողովուրդը մեծամեծ և շքեղաշուք ցոյցերով տօնեց Իւր ծննդեան տարեդարձն, այնպէս որ երէկ գիշեր նշանաւոր եղած է Իւր խրախճանութեան արտայայտութիւններով, և ամենքն «ԿԵՑՑԷ» ներով և բարեմաղթութեամբ տօնեցին Օգոստափառ Ինքնակալին ծննդեան տարեդարձը։

ԴԺՈՒԱՐ ՀԱՍԿՑՈՂՆԵՐԸ

Այս տիտղոսը երկու նշանակութիւն ունի, նախ՝ խուլերուն համար կըսենք, երկրորդ՝ բան չհասկցողներուն համար։ Ամեն մարդ այսօր կը խոստովանի թէ իգական շարժումը անհրաժեշտ է կըրթական խնդիրներուն ուսումնասիրութիւնը կատարեալ ընելու համար։ Մենք չենք դադրիր և չպիտի դադրինք ջատագովելէ իգականութիւնը և իգական մատենագրութիւն մը։ Կնոջական գիրքը անհրաժեշտ է՝ մեր կարծիքով՝ մեր նկարագրին որոշ մէկ կէտը երեւան բերելու համար։ Մեր բարքերուն մէջ կինը էական տարր մ՚է. պարտաւոր է ա՛ն իր բաժինը յանձն առնելու և կատարելու մեր գրական գործունէութեան մէջ։ Անշուշտ երբ կը փափաքինք և կը քարոզենք գեղեցիկ գրութիւններու և գեղարուեստի ճաշակը մեր կիներուն համար, չհասկցուիր թէ ամեն կին պէտք է մատենագիր ըլլայ կամ բանաստեղծ, ողբերգուհի կամ նուագիչ մը. Ոլիմպոսի Մուսաներուն բոլոր շնորհքը չենք մաղթեր առ հասարակ մեր բոլոր էգերուն վրայ։ Ինչպէս երբ գրական շարժումը կը ջատագովենք մանչերուն համար, չհասկցուիր որ արհեստաւորները անպատճառ պիտի ըլլան աշխարհի երեսէն և միայն գիրք շարժողները կամ գաղափարներ մշակողները պիտի երեւին հրապարակին վրայ։ Գրական կրթութիւնը պէ՞տք մ՚է, գեղարուեստի ճաշակը ալ պարտաւորութի՞ւն մ՚է. այլ՛, վճարենք մեր պարտքը, մեր ձեռքէն եկածը չխնայենք ոչ մանչերուն և ոչ աղջիկներուն, դարձեալ եղողը կըլլայ, մշակուողը կը մշակուի, փայլողը կը փայլի։

Նոր հրատարակութեան մը շէջանը (?) բոլորող շաբաթաթերթի մը մէջ, Ա. Դ. կը հեգնէր իգականութեան շարժումը, ինչ իմաստով որ մենք ըմբռնած և հրատարակած էինք խնդիրը։ Մեզի մայրեր, արժանաւոր կիներ պէտք են կըսէ, որպէս թէ ուրեւէն տակ գտնուի ողջամիտ մէկը որ համարձակի երկբայութեան կամ տարակոյսի տակ ձգել այդ գեղեցիկ առածը։ Գրուածքին ամբողջ գոյները անանկ մը կը ներկայացնէին խնդիրը թէ չափաւոր կրթութիւն մը միայն բաւական է մեր աղջիկներուն համար։ Բաւական է որ Դաւթեան գործակալութեան հրատարակած դասագրքերը որոնց ամենքն ալ իրարու կը նմանին ոճի և իմաստի և յաճախ պարունակութեան կողմանէ— գնեն, կարդան, յիշեն, ա՛լ պակաս բան չկայ, կը մնայ այն ատեն մեր աղջիկներուն անմիջապէս մայր ըլլալ։ Նախ հարցնենք թէ սա՛ չափաւոր ըսուած կրթութիւնը ի՞նչ կը նշանակէ մեր ծանօթ գրական հրապարակին, կամ մեր ունեցած թաղային դպրոցներուն համար։ Այդ տարտամ և անորոշ բառը ի՞նչ կը նշանակէ, կրթութեան մը չափը ո՞վ պիտի որոշէ. Դաւթեան դասագրքերուն հեղինակութիւնը հարկաւ չբաւեր։ Քաղաքավարութեան համար երբեմն կը ստիպուինք իրերը և անձերը պահել իրենց տափակութեան մէջ, բայց մեր հակառակորդներուն անդրդուշ գիծը կը ստիպէ մեզ երբեմն ալ երեւան հանել ոչնչութիւնը։ Թողլով որ այդ չափաւոր բառը բնաւ բան մը չբացատրեր, յետոյ ի՞նչպէս կարելի է դիւրաւ սովրել մեր պարտականութիւնը մայրեր, արժանաւոր մայրեր ըլլալու համար։ Գոց սովրուած բանաձեւները հաստատուն գաղափար մը չեն կրնար դնել մեր մտքին մէջ և ոչ գիտակցութիւն մը մեր սրտին մէջ։ Կրթութեան յարատեւ հանգոյցներ պէտք են, աշխատութեան և գործունէութեան երկարատեւ տարիներ, ուսումնասիրութիւններ պէտք են, սովրելու համար ինչ որ հասարակաց բառով մեր պարտքերը կը կոչենք։ Ինչ դիւրին է մա՛յր, մա՛յր, քո՛յր, քո՛յր կոչել ու անցնիլ. մտածելի տեղութիւն, կրթական անխոնջ հոգածութիւններ անհրաժեշտ են մօր մը, քրոջ մը իտէալին ժամանելու համար։ Իտէալէն բան չհասկցողները չեն ալ կրնար մեր ջատագոված գաղափարը ըմբռնել։ Քանի որ ուսանելու, գրելու, հեղինակելու կոչումը կայ— ինչպէս որ կը հաւատանք թէ կայ— մեր աղջիկներուն մէջ, պէտք է այդ իտէալին համապատասխանեն իրենց կրթութեան համար մեր տարած ջանքերը։ Միջոցները չարհամարհենք բնաւ գեղեցիկ նպատակի մը հասնելու համար։ Արժանաւոր դաստիարակներ ըլլալու և զանոնք գտնելու հարկը անհրաժեշտ է մեր կրթութեան համար, այնպէս չէ՞, արդ երբ արժանաւորները չեն երեւիր, և կամ չեն գտնուիր, ի՞նչ կընենք, զանազան անձերու կը դիմենք, նոյն իսկ ուսուցիչներու գործակալութիւն կը հաստատենք, վերջապէս շատ մը ուրիշ բաներ կընենք, մեր գիտած օգտակար նպատակին հասնելու համար։ Կրթութիւնը ե՞րբ չափաւոր է արժանաւոր մայրեր հասցնելու համար, և արդէն ի՞նչ կուտանք որ ա՛յն ալ չափաւոր ենք։ Այսօր իգականութեան շարժումը դատափետողները ամենէն ախտաւորներն են մեր գրական հրապարակին վրայ, բարոյական նկարագիրը աւելի կիներուն օժանդակութեամբ կը հաստատուի, և նկարագիր կազմելու համար անչափ կրթութեան մը պէտք ունինք մենք։ Բարքերու թուլութենէն մեր շուրջ տեսնուած ամայութիւնները լեցնելու համար կեանքէն հասկցող մայրերու պէտք ունինք. և կեանքը հասկնալ իր բնիկ տարրերով, զոր՝ է դժուարին, անչափ դաստիարակութեան մը կը կարօտի. կիներուն տրուած կրթութեան աւելորդը չըլլար բնաւ. իրա՛ւ սովորաբար կըսուի թէ մեր աղջիկները շատ սորվելով թեթեւ կըլլան, չեն կատարեր իրենց տնական և մայրական պարտաւորութիւնները, բայց բարկութեան միջոցին մեր բերնէն շատ բաներ կրնան խուսափիլ, որ ճշմարիտ չեն հարկաւ. շատ բան սորվիլը այդ առթիւ կը նշանակէ թերի սորվիլ, կամ բնաւ սորված չըլլալ։ Ճշմարիտ ուսումը ճշմարիտ մայրեր կը պատրաստէ, և ճշմարիտ ուսումներուն կարգն կը վերաբերին գեղեցիկ դպրութիւնները և գեղեցիկ արուեստները։ Կը փափաքիմ որ կինը իր պարտաւորութիւնները ոչ միայն արձակ լեզուով գիտնայ, այլ նաև չափաւ լեզուով։

Կը փափաքիմ որ աղջիկ մը կարենայ կարդալ և հասկնալ ոչ միայն Դաւթեան դասագրքերը, այլ նաև Ֆենելոնի աղջկանց դաստիարակութիւնը։ Կը փափաքիմ որ գաւառային բարքերը ուսումնասիրելու համար— Բիւրակնի մէջ յայտագրուած ծրագրին համեմատ— պահանջուած յատկութիւնները ունենան նաև մեր աղջիկները և անոնք ալ ուսումնասիրեն, և միշտ նոյն ծրագրին համեմատ տրուելիք բացատրութիւնները պարզելու համար, մեր աղջիկները ուսումնասիրեն նաև մարդաբանութիւնը, երկրաչափութիւնը, արտաչափութիւնը, քիչ մ՚ալ բժշկութիւնը, և ընդհանրապէս ընկերաբանական մեծ գիտութիւնը։ Ինչո՞ւ այրերուն յատկացնենք միայն այս մեծ հարցերը, և գիտութեան ու արուեստներուն խորհրդաւորները բանանք միայն մանչերուն առջեւ, և ընծայեալներու գեղեցիկ և փափաքելի դուրէն զրկենք մեր աղջիկները։

Այս ամենը սովրեցնենք անոնց որպէս զի մայրեր ըլլան արժանաւոր, քոյրեր ըլլան խանդակաթ, ուսուցչուհի ըլլան կարող, ինչպէս կը պահանջուի ամենուն կողմէ, և այս կէտը մենէ շատ աւելի աղէկ գիտէ Ա. Դ.։

ՄԵՐ ՀԱՐՍԱՆԻՔՆԵՐԸ

ԿԻՐԱՍՈՆ, 20 Դեկտ. 97

Հարսանեկան օրերու մէջ ենք։ Ս. Յակոբ մօրուքը թօթուելով, թէեւ ձիւնի սպիտակ ու ցուրտ սաւանով մը ծածկեց ամէնդի, միւս կողմէ՝ պահ մը զուարթութիւն պատճառեց ամէն անոնց որ ակնդէտ կը սպասէին անոր գալստեան. իրաւու համար երկար ատեն բարոյախօս սրտեր ձիւնի այս սառ օրերուն, Ս. Յակոբի շնորհիւ, իրար միացան ամուսնութեան սուրբ կապով, սիրոյ հրավառ ջերմութեամբ։ Անդուլ անդադրում ինքզինքնին առօրեայ մեքենական աշխատութեան նուիրած մեր կանայք՝ խումբ խումբ կը դիմեն հարսնետուն՝ շնորհաւորական պարտաւորութիւն մը կատարելով հանդերձ, զուարճութեան քանի մը ժամեր անցնելու հոն, մենք որ այնչափ քիչ գիտենք զուարճանալ։ Միամիտ, կէս մը գիւղական պարզութիւնը որ կը տիրէ հոն, աւելի անխառն կընէ զուարճութիւնը. քաղաքակրթեալ երկիրներու ԷՐԷԺԷՐԸ չպարփակեր հոն սրտի զեղումները. իրարու հոգը [illegible] քննադատել ալ չկայ, ամէն հարսնեւոր, առհասարակ, ընտանիքէս հաշուեաներ է որ կը կրէ, միօրինակ ու միաձեւ. շատ շատ բարեկեցիկ կինը՝ աչքառու զանազանելու համար կուրծքն ու ճակատը շարած է ոսկէ դրամներ, տեսակ մը ցուցափեղկ, կարծես, ուր ի տես դրուած է ամուսնոյն հարստութեան մէկ մասը։

Ո՞ւր են սակայն Կիրասոնի դեռ մէկ տարի առաջուան հարսնիքները։ Ի՛նչ պատրաստութիւններ էր որ կը տեսնուէին. իրիկուն մը՝ դուռ դրացի հաւաքուելով մօմ պիտի թափէր (պատրաստէր) հրաւիրեալներու ցրուելու համար. ուրիշ երեկոյ մը, դարձեալ հաւաքում, խմորեղէններու և անուշեղէններու պատրաստութեան համար, և ի՛նչ կատակաբանութիւններ, ի՛նչ շնորհաւորութիւններ էր որ այդ միջոցին կը բղխէին միամիտ հոգիներէ։ Հարսնիքի հրաւէրը պիտի ըլլար ջո—խը մը— զոյգ մը— յատակը ներկած մոմ ղրկելով կոչնականաց։ Հարսնիքը երբեմն կը տեւէր չորս հինգ օր, իւրաքանչիւր օր մէկ մէկ կոչունքի յատկացած. պսակէն օր մ՚առաջ հարսին կեսուրն հանդերձ պարագայիւք պիտի գար հինայով ներկելու հարսին ձեռքը— այս կը կոչուէր հինայուածք— և անոր տալու այս առթիւ կարգ մը նուէրներ։ Յետոյ փեսան էր որ կնքահօր առաջնորդութեամբ և 10—20 հոգիներու ընկերութեամբ բաղնիք կերթար նուագարանով և կը դառնար, գլուխները թաքցած ոչ միայն բաղնիքին եռացած ջուրով, այլ նաև ալքօլին հոգիով։

Անհամար հրթիռներ՝ թէ հարսնետունէն և թէ բարեկամներու եւ ազգականներու տուներէ արձակուած, լուսափայլ պայթիւններով՝ հարսին ու փեսին գնացքը կողջունէին, երբ առանք գիշերը, բազմաթիւ հարսնեւորներու ձեռքը եղած լոյսերու փողփողումով, և երգերու կամ նուագարանաց ձայնով, եկեղեցի կերթային իրենց ուխտը կատարելու Ս. Խորանին առջեւ։ Եկեղեցիէն վերադարձին՝ ոչխար մը, կամ ի բացակայութեան, աքաղաղ մը կը զենուէր փեսին ոտքին տակ, երբ տանը դրան սեմին վրայ դնէր ոտն. Հայրն ու մայրը— փեսային— այդ միջոցին պիտի սպասէին դրան երկու կողմը եւ ձեռք ձեռքի տալով կամար մը պիտի ձեւացնէին, որու տակէն պիտի անցնէր հարսն ու փեսան, որպէս զի միշտ հնազանդ ու բարի զաւակներ ըլլան։ Անգամ մը դըրսէն ներս՝ ամեն բերնէ «մաշալլահ չաքիս, ալա փեսայ», «մարձըզ կատար, կնքահայր աղա» շնորհաւորութեան ձայներ են որ կը լեցունեն տունը, երբ միեւնոյն ժամանակ նուագարանը— հին ատեն քեմենչէն, աւելի նոր կլառնէթը, ջութակն ու թմբուկը— չէին դադրեր դղրդեցնելէ օդը։ Ամեն մարդ հանգչելէ յետոյ, գինին կամ զօնեաքն է որ ստէպ ստէպ շրջաններ կընէր հրաւիրեալներուն մէջ, և ամէն անգամ նոյն շնորհաւորութիւններն ու նոյն բարեմաղթութիւններն էին որ մեքենաբար կարտասանուէին քիչ մը փրփրած բերաններէ, երբ աչքերն ալ արտասուոր փայլ մը եւ դէմքերը խեչափառի կարմրութիւն մ՚առած են. ալ անկէ ետքը պարն էր որ կը սկսէր և կը տեւէր անընդհատ։

Մինչ այն պահուն մէկզմէկէ անջատ նստած երիտասարդները և երիտասարդուհիներն՝ իրենց սենեակներէն դուրս կելլեն եւ ձեռք ձեռքի տալով պար կը բոլորեն շրջանակ մը կազմած. քէմէնչէն կամ քլարինէթի խումբը այդ շրջանակին մէջն է և սանդ կարծարծէ պարողներուն, հետզհետէ աւելի պինդ դոփելու գետինը համաչափ, և աւելի օդն ի վեր հանելու բազուկներու շղթայն, մինչեւ լոյս։ Հարսին երեւումը պարի շրջանակին մէջ՝ պըսակումն է խրախճանքին. իրենց յատկացած սենեակի անկիւնէն երբ սա դուրս կուգայ պճնազարդուած սպիտակ շղարշով, արծաթ թելերով ու նարնջենիի ծաղիկներով հետզհետէ խօլական ոգեւորութիւն առած պարը հիմա մեղմ ու համեստ շարժումը մը ունի, հարսին նազելական շարժումին համեմատաչափ, նուաստագին, ամէն ոք հրաժեշտ կուտայ, բիւր անգամ յեղյեղած բարեմաղթութիւնները վերջին անգամ մ՚ալ ընելով փեսային եւ կնքահայրին։

Հիմա այս խրախճանքները յունայ թողած ենք, ինչպէս նաև անոնց թողուցինք՝ ոսկիներնիս մեր կանանց վիզն ու ճակատը շարելու ցուցամոլ սովորութիւնը։ Հիմա ալ ամփոփուած ենք զգաստ հեռատեսութեան մէջ. ձոխութեան տարիներու աղմկայոյզ հարսանեաց յաջորդած է, մեզ համար՝ անշշուկ, պարզ պսակադրութիւն մը. հարսնիքին յաջորդ օրը աւելի հանդիստ և առողջ են հիմա ստամոքսները, ու քսակները չեն ցամքած։ Շնորհիւ այս զգաստութեան, տնտեսական տագնապը փոխանակ դժուարացնելու աւելի դիւրացուցած է ամուսնութիւնը հոս։ Կան սակայն հարսանեկան նախապաշարումներ զոր հեռատես ծնողք պէտք է աշխատին բառնալու. ադոնցմէ գլխաւորն է «ճօլլա-խօփի» սովորութիւնը։ Բացատրեմ. հարսը՝ իր ունեցած օժիտին հետ պէտք է պատրաստած ըլլայ նաև 40—50 զոյգ գուլպայ, 8—10 զոյգ մուճակ, շալիկ ևն., ասոնցմէ մէկ մէկ ծրար նուիրելու հարս գացած տան անդամներուն և անոնց պարագայից։ Ասոնց յիշատակելի նուէր մ՚ըլլալու այդ ընդունողին, ինչպէս կը տեսնուի, բոլորովին անօգուտ ծախքի մը դուռ կը բանայ անոնք պատրաստողին, ձգենք որ շատ անգամ բամբասանքի և գժտութեան ալ տեղի կը տրուի, երբ փեսային պարագաներէն մէկը մոռցուելով զրկուի այդ քուրջի կտորներէն։ Հարսանեկան ծախուց հազիւ հասնող մէկը շատ անգամ ստիպուած կը զգայ ինքզինքը ադոնց պատրաստութեամբ զբաղելու, որպէս զի զերծ մնայ բամբասանքէ։

Մենք գովեստով կը յիշատակենք հոս քանի մը տիկիններ, Աննա Զիշչեան, Ագապի Սալալաշարեան, Մենտուշի՝ որ մէկ երկու ամսէ ի վեր ձեռնարկած են այդ յոռի նախապաշարմունքէն ազատելու կիրասոնի հայ ընտանիքները. Տունէ տուն պտտելով, ստորագրութիւն ժողուած են, թաղական խորհրդոյ պաշտօնական օժանդակութեան դիմած են։ Այս տիկնոց ծառայութիւնը գնահատելի է մանաւանդ անոր համար՝ որ իրենք կարգելու աղջիկներ ունենալու հոգէն զերծ՝ միայն իրենց հայրենակցաց օգտակար ըլլալու փափաքէն մղուած են։ Յաջողութիւն կը մաղթենք իրենց ի սրտէ։ ԱՐՄԵՆԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՇԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ.— Անգլիական լրագիր մը կը գրէ. «Թագուհւոյն կառավարութիւնը արդէն զեկուցած է պետութեանց թէ բացարձակապէս կը մերժէ ո և է մասնաւոր իրաւունք, զոր Չինաստան տուած ըլլայ ո եւ է պետութեան մը, միւսները դուրս ձգելով։ Մեր կառավարութիւնը կը պնդէ թէ ամենէն աւելի նպաստաւորուած ազգին պայմանը, որ արձանագրուած է Չինաստանի միջազգային դաշնագրութեանց մէջ, յայտնապէս կարգիլէ որ Չինաստան մասնաւոր արտօնութիւն շնորհէ Գերմանիոյ Քիաօ-Չէուչի մէջ կամ ուրիշ մը։ Այս սկզբունքը ոչ միայն նաւային կայանի մը շնորհման պարագային կը յարմարի, այլ նաև Երկնային Կայսրութեան նաւահանգստի մը մէջ ձմերելու իրաւունքին, երկաթուղեաց շինութեան ևն. իրաւունքին։ Անգլիա իր բոլոր քաղաքականութիւնը այս սկզբունքին վրայ կը հիմնէ, զոր պատրաստ է պաշտպանելու, եթէ պէտք ըլլայ, բռնի ուժով։ Այս է պատճառը որ նաւային ցոյց մը կընէ Բորթ-Արթուրի առջեւ, եւ եթէ հաստատուի Գերմանիոյ գրաւումը Քիաօ-Չէուչի մէջ, հոն ալ նաւեր պիտի ղրկէ, ամեն պատահականութեան առջեւ կազմ պատրաստ»։

Աժանս Հավաս թէեւ կը հերքէ Անգլիոյ վերագրուած այս քաղաքականութիւնը, բայց կը կարծուի որ, եթէ միւս պետութիւնները յաջողին Չինաստանէն քանի մը առաւելութիւններ ձեռք ձգել, Բէքինի անգլիական դեսպանը միեւնոյն իրաւունքները պիտի պահանջէ, և Մեծ Բրիտանիա ամեն ջանք պիտի ընէ դիմադրելու համար այնպիսի պատահարներու՝ որ կրնան բրիտանական շահերուն վնասել։ Անգլիական կառավարութիւնը իրաւունք ունի Չինաստանի մէջ իր իրաւունքները պաշտպանելու։ «Տէյլի Քրոնիքըլ»ի Վաշինկթընի թղթակիցը դիւանագիտական աղբիւրէ առնելով՝ կըսէ թէ կատարեալ համաձայնութիւն կայ Ֆրանսայի և Ռուսիոյ միջեւ Արեւելքի գործերուն համար։ Թղթակցին վստահուած հայրենասիրութիւնը ենթադրել կուտայ թէ այդ համաձայնութիւնը Անգլիոյ դէմ կազմուած է, եւ թէ Միացեալ Նահանգները բոլորովին ձեռնթափ են գործին մէջ։— Գերմանիա.—Բողէնտալ նաւապետ՝ որ մինչեւ այսօր «Ֆրեւտերիք Շարլ» նաւ-վարոցին կը հրամայէր, դահլիճին կարգադրութեամբ իր պաշտօնէն հանուելով, Քիաօ-Չէուչի գերման զօրաց հրամանատար կարգուեցաւ։ Պերլինի մամուլը կըսէ թէ յունուարի վերջերը նոր զօրքեր պիտի ղրկուին Չինաստան։—Անգլիա.—«Թայմզ կըսէ թէ Ռուսիոյ մէջ չինական փոխառութիւնը անյաջող ըլլալով՝ Բէքինի կառավարութիւնը կը խորհի Անգլիոյ դիմել 400 միլիոն ֆրանք ձեռք ձգելու համար։ Անգլիա, կըսէ «Թայմզ», հարկաւ յօժարէն նկատողութեան պիտի առնէ Չինաստանի 16 միլիոն ոսկի տալու խնդիրը լաւագոյն երաշխաւորութիւններով, և այսպէս աւելի աղէկ պիտի կրնայ միւս պետութեանց յաւակնութիւններուն դէմ։ Արդարեւ եթէ Չինաստանի բաժանման ժամանակը դեռ հեռու է, պէտք չէ մոռնալ թէ ուրիշ բաժանում մը կայ, որ է երկաթուղիներու, նաւարկութեան և հանքերու մենաշնորհներ ձեռք ձգել։ Օտարին ձեռք անցնելով, այդ մենաշնորհները կրնան աղետալի արդիւնք ունենալ բրիտանական վաճառականութեան։ Անգլիական «Սպրուկանթ» յածաւորակը, որուն սպառազինութիւնը կը փութացուի, ամսուս վերջերը չինական ջուրերը պիտի երթայ բրիտանական նաւաբաժինը զօրացնելու համար։ Հոնկ-Քոնկէն կը հեռագրեն թէ Պալլըր ծովակալին 17 նաւերուն մէկ մասը Քուշան կղզիներուն նաւահանգիստը կը կենայ, երկուքը Բորթ-Արթուրի մօտ, երթն ալ Չէմուլբօ։ «Ըտկարու» յածաւորակը Հոնկ-Քոնկ գացած է, ուրկէց դէպի հիւսիս մեկնեցաւ «Կրաֆթօն»։— Իտալական կարծիք մը.— «Տէյլի Մէյլ»ի Հռոմի թղթակիցը Մ. Բրինէթի հետ տեսակցութիւն մը ունենալով, նախկին նախարարակալը ըսաւ թէ ինք կը կարծէ որ Իտալիա մեծ սխալ մը կը գործէ եթէ Անգլիոյ հետեւի չինական ջուրերուն մէջ, վասն զի Իտալիա Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ անգլիայէն սպասելու բան մը չունի, մինչդեռ ընդհակառակն իր աջակցութիւնը պէտք է նուիրէ Ռուսիոյ և Գերմանիոյ։—Չինաստան. Բէքինէն կը հեռագրուի թէ չինական արքունիքը սարսափահար եղաւ, երբ Տիան-Ցինի ծովակալին կողմէ Քիաօ-Չէուչի գրաւման լուրը իմացաւ։ Արտաքին գործոց նախարարը անմիջապէս խրկուած ժամը 11 ու կէսին ռուսական դեսպանատունը գնաց, ուր անցուց գիշերուան մէկ մասը։

ՍՈՒՏԱՆ.— Անցեալ շաբաթ առաւօտ Նեղոսի մէջ գտնուած թնդանօթակիր նաւերը Շէնտիի և Մէթէմմէնի կողմերը գացին, Խարթումի և Օմտուրմանի հիւսիսային կողմը Տէրվիշներուն դիրքը քննելու համար, Այդ երկու քաղաքներուն քովէն անցած ատեննին, թշնամին սկսաւ սաստիկ կրակ ընել, ուրկէ անգլիացի մը սպաննուեցաւ։ Նաւերը խկոյն Տէրվիշներուն ամրոցներուն կողմը ուղղեցին իրենց թնդանօթները և դէպ ի հարաւ 32 քիլոմէթր առաջ գացին և երկու ցորեն բեռցած նաւեր գերեցին։ Գահիրէի անգլիական շրջանակներու մէջ կը պատմուի թէ Ուատի Հալֆա ղրկուած զօրքերուն նպատակը աւելի պաշտպանողական է քան յարձակողական։ Սկեպտիկներ կենթադրեն թէ անգլիական կառավարութիւնը Հնդկաստանի և Ծայրագոյն Արեւելքի գործերուն հասարակաց ուշադրութիւնը ուրիշ կողմ դարձնելու համար, Բրիտանիոյ սպարապետին օգնական զօրքեր կը ղրկէ, ոլ թէ ոչ Սուտանի արշաւանքին գործօն դեր մը տալ չուզելու առ այժմ։

ՀԱՓԷՇԱՍՏԱՆ.— Նէկիւսին քով ղըրկուած ռուսական պատուիրակութիւնը՝ որուն պետն է Մ. Վլասոֆ, ծիպութի հասած է, բայց չէ կրցած Հարար և Էնթօթօ երթալ։ Սոմալիներուն մէջ խռովութիւններ ծագած ըլլալով, պատուիրակները չեն կըրցած ուղտ հայթայթել իրենց ճամբորդութիւնը շարունակելու համար։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Կըսուի թէ Վիլհելմ Բ. նոր տարւոյն առթիւ արտասանած խօսքերուն մէջ Պիզմարք իշխանին առողջութեան մասին անհանգստութիւն յայտնած ըլլալով, անոր մահուան լուրը տարածուեցաւ ամեն կողմ։ Մինչդեռ Պիզմարք նոր տարւոյն առթիւ բազմաթիւ ընծաներ ընդունեց, և նոյն իսկ նամակով պատասխանեց շատ մը ընծայատուներու։

ՍԻԱՄ.—Պանքօքէն կը հեռագրուի թէ թագաւորը ժողովրդին կողմէ իրեն ուղղած բարի գալստեան ուղերձին ի պատասխան, խոստացած է կարելին ընել Սիամական ազգը մեծ և երջանիկ ընելու համար։ Թագաւորը կը խնդրէ որ ժողովուրդը ժամանակ տայ իրեն և օգնէ իր աշխատութեան. կը քննէ Սիամի ընդհանուր և մասնաւոր հարստութեանց աղբիւրները։ Թագաւորը կը վերջացնէ ըսելով թէ ժամանակի կը կարօտի փարչական և արդարութեան դեղծումները բառնալու համար։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՊՈՄՊԱՅ 7 Յունվ.— Վերջին 38 ժամուն մէջ 142 հոգի բռնուեցան ժանտախտէ. 105ը մեռան։ Կը վախցուի որ չատերը գաղթեն և գործերը դադրին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կըսուի թէ Անգլիա պիտի երաշխաւորէ $\frac{0}{0}$ 3 ով 16,000,000 անգլ. ոսկիի չինական փոխառութիւն մը։

—Անկլօ-ճարոն նիզակակցութեան մը լուրը բացարձակապէս կը հերքուի։

ԳԱՀԻՐԷ.—Մուհամմէտ-Ամաարա երկաթուղիին շինութիւնը փութով առաջ կը տարուի։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ.— Աւբէի նայելով միջազգային գոնթրոլի յանձնաժողովը հինգ տարուան համար ելմտացոյց մը պատրաստած է. այսինքն մինչեւ 1902. պիտի յանձնարարէ դահլիճին որ ընդունի զայն վասն զի այդ ելմտացոյցը կարեւոր բարեփոխումներ պիտի մոցնէ երկրին ելմտական կացութեան մէջ։ 1898ի ելմտացոյցին համար 61 միլիոն տրամ կը հաշուուի իբր ծախք և 75 միլիոն տրամ իբր հասոյթ։ Իսկ 1902ի ելմտացոյցը 86 միլիոն ծախք և 102 միլիոն հասոյթ ցոյց կուտայ։

Յանձնաժողովը պարզապէս յատակագիծներ կը նկատէ այդ ելմտացոյցները, զոր ընդունելու համար խորհուրդ կուտայ միայն։ Միշտ միեւնոյն տեսակէտէն մեկնելով, զանազան միջոցներ կառաջարկէ տուրքերու սահմանումին և գանձումին համար։ Յանձնաժողովին աշխատութիւնները գրեթէ աւարտած են։ Կերեւայ թէ աւելորդ հասոյթները պահանջատէրներուն միջեւ բաժնելու խնդիրը կարգադրուած է։

ՁԱՅՄԻՍԻ ԴԱՀԼԻՃԸ.— Շատ մը թերթեր նախարարական տագնապի մը զրոյցները կը պատմեն, պախարակելով ընդդիմադիր կուսակցութեան գիտաւորութեանը դահլիճը տապալելու մասին. վասն զի այդ բանը կրնայ ուշացնել ազգային անհրաժեշտ խնդիրներու կարգադրութիւնը։ Մէկ քանի թերթեր խորհուրդ կուտան թագաւորին, որ խորհրդարանը լուծելէ առաջ փորձէ միաբան ու՞ համամիտ անդամներէ դահլիճ մը կազմել։

ԷԹՆԻՔԻ ԷԹԷՐԻԱ.— Աթէնքի Բէբէ լը րագիրը կիմանայ որ Էթնիքի Էթէրիայի զանազան բաժանումները անցած ուրբաթ գիշեր նիստ մը ըրած են, որուն ներկայ գտնուած են բազմաթիւ զինուորականներ։ Տրուած որոշումները բնականաբար գաղտնի կը պահուին։ Ընկերութեան նիստերը որ պատերազմին առթիւ դադրած էին գումարուելէ, կանոնաւորապէս պիտի շարունակուին այսուհետեւ, ինչ որ կը նշանակէ թէ գօմիթէն իր գործունէութիւնը կը ստանայ դարձեալ։ Վարչական խորհուրդին անդամներէն մէկը յայտարարեր է թէ Էթէրիան այսուհետեւ ներքին խնդիրներու պիտի նուիրէ ինքզինքը։

—Կոստանդին իշխանին պատրաստած պատերազմի տեղեկագրին մէկ մասը զինուորական յանձնաժողովին քննութեան յանձնուեցաւ։ Տեղեկագրին մէջ իշխանը զատապարտած է բազմաթիւ զօրավարներու և մանաւանդ հեծելազօրքին սպաներունպատերազմի ատեն ունեցած ընթացքը։

—Թան իր Աթէնքի թղթակիցէն առած մէկ ընդարձակ նամակը կը հրատարակէ ահաւասիկ այդ նամակին համառօտութիւնը. Խորհրդարանը քննիչ յանձնաժողովին հրաւէրով Էթնիքի Էթէրիայի մասին քննութիւն բանալ որոշեց։ Այդ ընկերութեան աւերիչ գործողութիւնները Եորկիոս թագաւորին իշխանութեան ժամանակ Յունաստանը իր զարգացման ընթացքին մէջ քանի մը տարի ետ ձգած են։ Անցեալները ձեռնարկուեցաւ ընկերութեան պատկանող 200,000 ֆրանքը որ Մավրօ և Վալօրիտիս դրամատունը կը գտնուէր, արգելքի տակ առնել, բայց ընկերութիւնը կանուխէն վերցուցած էր այդ գումարը ապահով տեղ մը պահելու համար։ Այս ընկերութեան մասին ամէն օր նոր գաղտնիքներ երեւան կը հանուին։ Անոր գործելու եղանակը, անդամներու ընտրութիւնը, հրոսախումբերու կազմութիւնը հետզհետէ մէջտեղ կը գրուին։ Ընկերութիւնը կը յայտնէ թէ ինքը Տէլեանիի հրամաններով գործեց, անոր հրամաններով կրա հրացան և փամփուշտ հայթայթեց։ Ասկէ կը հաստատուի թէ ընկերութիւնը կառավարութեան հետ համախոհ, հազարումէկ միջնորդութիւններ բանեցուց Էթնիքի Էթէրիայի յայտնութիւն ներով Տէլեանի դժուար դիրքի մը մէջ է թէեւ բայց ան ստուարած է ներկայ դահլիճին, ժողովուրդին անխմաստ շարժումները անգիտելու մասին։

Նամակին մէջ կը յիշուի նաեւ Հելլէն գերիներու Պոլսոյ մէջ վայելած հանդստութիւնն ու կայս. շնորհները, զոր իրենք, գերիները, երախտագէտ լեզուով կը պատմեն ամէնուն։ Նամակագիրը կը գովէ հելլէն գերիներուն ընկերացող թուրք սպաներուն բարեկրթութիւնը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ երէկ ժամը 6 ին Մայր եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր աղօթքը վասն արեւշատութեան և թանկագին կենաց Նորին կայս. Վեհափառութեան։ Ս. Պատրիարք Հայրը շքչապատեալ էր Տ. Խորէն, Տ. Բարթուղիմէոս, Սեբաստիոյ Առաջն. Տ. Պետրոս Արքեպիսկոպոսներէ, Տ. Մեսրոպ, Տ. Մկրտիչ և Տ. Հմայեակ եպիսկոպոսներէ, Պատրիարքական փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ, Տ. Վահան, Տ. Յուսիկ, Տ. Սահակ, Տ. Զաւէն Ծայրագոյն և Տ. Եղիաս, Տ. Գնէլ վարդապետներէ և գրեթէ Մայր եկեղեցւոյ ամբողջ քահանայից դասէն։

Բաղ. ժողովէն ներկայ էին Սահիփան փաշա Ալլահեան, Եուսուֆեան Տիգրան, Տէմիրճիպաշեան Սեպուհ, Գարակէօզեան Գրիգոր, Տէր-Ներսէսեան Տիգրան էֆէնտիներն. մայրաքաղաքիս բոլոր Թաղ. Խորհուրդներն իրենց ներկայացուցիչներն ունէին, Ազգ. Պատրիարքարանի ամբողջ պաշտօնէութիւնն հոն էր, ազգայնոց խուռն բազմութեամբ արդէն լեցուած էր եկեղեցին, Մայր Տաճարի բոլոր ջահերն ու մոմեր վառուած էին։

Արարողութիւնը սկսաւ «Թագաւորաց Աստուած» շարականով, յետոյ պարագային յարմար սաղմոսներ երգուեցան. յետոյ Տ. Սահակ Բագրեւանդեան վարդապետը կարդաց Պօղոս առաքելոյն մէկ թուղթը «Հնազանդ լերուք թագաւորաց ձերոյ»։ Տ. Բարթուղիմէոս Արքեպս. կարդաց Մատթէոսի Աւետարանէն այն հատուածը ուր կայ «տուք զկայսերն՝ կայսեր» պատուէրը. հուսկ յետոյ Ս. Պատրիարք Հայրը եկաւ ի բեմ, զգայուն շեշտերով խօսեցաւ ընտրած առնելով Աւետարանի պատուէրը «Տուք զԱստուծոյն՝ Աստուծոյ և զկայսերն՝ կայսեր», բացատրեց թէ ի՛նչ նուիրական պարտականութիւններ ունինք առ կայսրն և առ մեծազօր պետութիւնն Օսմ. որոյ հովանւոյն ներքեւ այնքան երկար տարիներ վայելած ենք Անոր շնորհները, յետոյ յիշելով Պօղոս առաքելոյն պատուէրը թէ «որում զհարկն՝ հարկ, որում զմաքսն՝ մաքս, որում զպատիւն՝ պատիւ, և որում զերկիւղն՝ երկիւղ» բացատրեց թէ. հարկն՝ ուղղակի տուրքն է. մաքսն՝ անուղղակի տուրք, նոյնպէս պատիւն՝ ուղղակի պարտքն է և երկիւղն՝ անուղղակի պարտքն, ահա ըսաւ, այս չորս պարտականութիւններն են, զորս կը պարտինք առ Թագաւորն, և որուն արժանավայել պատիւն մատուցանելու պարտականութիւնն է զոր կը կատարենք այսօր աստ հաւաքուած, ուրեմն յարեց, պերճախօս Սրբազանը, աւետարանական և առաքելական պատուէրին համաձայն մաղթենք ամենաբարձրեալին հետ. «Տէր կեցո՛ զԹագաւորն և լուր մեզ յաւուր՝ յորում կարդասցուք առ քեզ»։ Աստուած, ըսաւ, երկար կենաց շնորհն պարգեւէ մեր Մեծազօր Կայսեր։ Յետ աւարտման Նորին Սրբազնութիւն տաճարէն ելնելով անմիջապէս կառք նստաւ իր հետ ունենալով Փրէնկեան Սրբահօր և Տէր Ներսէսեան Տիգրան էֆէնտիներն և ուղղակի կայս. Պալատ գնաց ի շնորհաւորութիւն։

—Գեր. Տ. Եղիկ եպսկ. Ապահովի երէկ պատարագեց Գումգաբուի գրեթէ Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ մէջ, և Հոգեհանգստեան պաշտօն կատարեց ի հանգիստ հոգւոյ հիմնադրաց և բարերարաց եկեղեցւոյ և վարժարանի։ Այս առթիւ բնաւոր քարոզ մը խօսելով, տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյ և Հոգաբարձութեան աշխատութիւններն գովեց, ի նպաստ վարժարանաց վիճակահանութեան մը կազմակերպութիւնն յայտարարեց։

—Տէր Սմբատ Ծ. Վ. երէկ պատարագեց Կէտիկ փաշայի եկեղեցւոյն մէջ ի հանգիստ հոգւոյ Մագուլեան Կարապետ էֆէնտիի հանգուցեալ քրոջ Եղիսաբեթ տիկնոջ հոգւոյն համար և այս առթիւ դեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ։

—Մազրիգիւղի Թաղ. Խորհուրդը գրութեամբ մը խնդրած է Ս. Պատրիարք Հօրմէն որպէս զի Կէտիկ փաշայի քարոզիչ Տ. Սմբատ Ծ. Վ.ի արտօնութիւն տայ տեղւոյն Ազգ. վարժարանին մէջ կրօնի ուսուցչութիւն ընելու, Ն. Սրբազնութիւն նկատելով որ Սմբատ Վ. շատ ծանր զբաղումներ ունենալով չէ կարող ընդունիլ, անոր տեղ Տ. Գնէլ վարդապետը նշանակած է։

—Շաբաթ օր Սեբաստիոյ առաջն. Տ. Պետրոս Արքեպիսկոպոսի անուան տօնախմբութիւնն ըլլալով, Տ. Գնէլ Վ. ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորական այցելութիւն մը տուաւ և Ն. Սրբազնութեան մէկ տուփս յանձնեց Տ. Պետրոս Սրբազանի։

—Պատրիարքական Փոխանորդ Գեր. Գաբրիէլ և Տ. Զաւէն Ծ. վարդապետներն ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորական այցելութեան գացին Խասգիւղ դեսպանին։

—Անցեալ Եշ. օր Պարտիզակի Մանկանոցը այցելած է Վիճակին Առաջնորդը ընկերակցութեամբ գիւղին քահանաներուն և Թաղ. Խորհուրդի անդամներուն։ Մանուկները երգեցին շարականներ զոր նոր սորված էին շնորհիւ Ներսէս-Շուշանեան վարժարանի ուսուցիչներէն Միքայէլ էֆ. Պզտասարեանի որ ամէն կիրակի կայցելէ Մանկանոց, աշակերտներուն Հայ. եկեղեցին երգերն ու շարականները սորվեցնելու համար անձնուիրաբար։ Առաջնորդն ու իր ընկերակիցները 320 ղրշ. նուիրեցին Մանկանոցին։

ԳՈՒՄ-ԳԱԲՈՒԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Գումգաբուի չորից թաղից Աղքատախնամ Տնօրէն Խորհուրդս՝ ներկայ յայտարարութեամբ կոչում կընէ բարեսէր թաղեցւոց աղքատասիրական զգացմանց, որոց փորձն արդէն բազմիցս տեսած է։

Տնօրէն Խորհուրդս վաղեմի սովորութեան համեմատ որոշած է յառաջիկայ տօներու առթիւ, ամ-նօրի գիշերն՝ ընկերակցութեամբ իր Օժանդակ Մասնախմբին, ազգայնոց տուներն շրջագայիլ և կամաւոր նուէրներ ընդունիլ ի սփոփանս չորս թաղերու աղքատ տառապեալներու, որոց թիւն ամէն ժամանակէ աւելի ստուարացած է։

Տնօրէն Խորհուրդս լիայոյս՝ որ իր ջանքերն պիտի պսակուին յօգուտ թշուառաց, կը փութայ իր շնորհակալութիւններն մատուցանել ամէն անոնց, որք սիրայօժար ձեռնտու պիտի լինին Աղքատախնամիս։

ի Դիմաց Տնօրէն Խորհրդոյ

Գմ. Գբ. միացեալ չորս թաղից

Ատենադպիր	Ատենապետ
Ա. ԲԷՔԷԵԱՆ	Յ. ՍԻՄՕՆԵԱՆ

1897 դեկտ. 27

Գումգաբու

ԵՐԿՈՒ ԳՐԱԲԱՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կը տեսնուի ուրեմն թէ հրահանգները մանկավարժութեան պահանջած դասաւորութիւնը չունին. իւրաքանչիւր հրահանգի խօսքերը պարունակելու են միայն այն բառերը և կամ անոնց ձեւափոխումները զորոնք սորված է աշակերտը նախորդ դասերուն մէջ. պահանջել բան մը զոր չէ սորված աշակերտը, ա՞յս կը պահանջէ մանկավարժութիւնը։ Եւ այն գրաբարի վարժութիւնները մանաւանդ երկու քերականութիւններուն մէջ ալ կարեւոր տեղ մը գրաւելով, մասամբ ստուարացուցած են գիրքին ծաւալը յումպէտս։ Կ՚արժէ՞ր միթէ (էջ 124. Գրաճ. քերկնթ.) 41րդ վարժութեան մէջ գտնուած լոկ շեղագիր բայերը խոնարհելու համար ամբողջ էջ մը դնել։

Բ. Քերականական բառերու սահմաններուն եթէ գանք, պիտի տեսնենք թէ տրուած բացատրութիւնները յաճախ տար-

տամ են, այսպէս Հ. Թոփճեան՝ Անունը իբր Գոյական ըմբռնելէ վերջ կըսէ թէ. «երբ երկու կամ աւելի հասարակ անուններ քովէ քով կը բանին (կը գտնուին), մէկն զմէկալը բացատրելու կամ որպիսութիւնը ցուցնելու համար...ևն.» (էջ 8), ածականի համար ըսել կուզէ անշուշտ, բայց ածականը անուն (գոյական) չէ, լոկ բառ մ՚է այն, և բառ ու անուն համանիշ չեն իրարու։—Եթէ դերանուններուն կամ ածականներուն մէջ երթանք պիտի տեսնենք կրկին անորոշ սահմաններ. աշակերտը պիտի չկրնայ սովրիլ թէ այս, այդ, այն. սոյն. դոյն, նոյն ևն, անդրնոյն ևն. ե՛րբ ածական են և ե՛րբ դերանուն. մանաւանդ թէ Հ. Թոփճեան (էջ 103) սոյն, դոյն, նոյնի համար կըսէ թէ գոյական դերանուն (իր բառով) են, զի առանձին կը բանին (կը գտնուին), և այս, այդ, այն ած. դերանուն (իր բառով) վասնզի գոյականի հետ կը բանին (կը գտնուին). բայց եթէ ըսէի. «հա՛ սոյն պատասխանի» կամ «տարբէք դոյն», այս նոյնին և այսին համար պիտի ըսէ՞ր թէ առաջինը գոյ. դերանուն է և երկրորդը՝ ած. դերանուն. բայց կարծես նախապէս իր ըսածը մոռնալով (էջ 110) կըսէ ծանօթութեան մէջ թէ այս, այդ, այն, սոյն, դոյն. նոյն ևն ածական են։

Պ. Գափամաճեանի մէջ ալ սահմաններու նոյն անորոշութեան կը հանդիպինք երբեմն. օրինակ չենք կրնար հասկնալ թէ ածական որո՛ւ կըսուի. Որակականի և ուրիշներու սահմանները տալէ վերջ անորոշ ածականի սահման չտրուիր։— Երկու քերականութիւններն ալ կը ծանօթացնեն թէ երբ բառի մը մօտ ճիշդ բառը գրուի և յարմարի, այդ բառը ածական է. «հօրս տէ՞ր չհոտի՞ր ասիկա» աշակերտին միտքը խորհող ուժը բթացնել չէ՞ աս, որ փոխանակ գիտակցաբար ըմբռնել տալու բառի մը էութիւնը կընտրուի ուրիշ հեշտին այլ անարդար միջոց մը։

Տարաներկլէ — Գ. ՇԱՀԻՆԵԱՆ

Ներքին լուրեր

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Արտաքին գործոց նախարարութեան թարգմանութեան դիւանին պաշտօնեաներէն Մուսթաֆա Հիլմի էֆ. սալիսէի աստիճան տրուեցաւ։

Կրետէի կուսակալին փոխանորդ և խորհրդական Իսմայիլ Հագգը պէյի Պալայի աստիճան տրուեցաւ։

Հանր. Պարտքի Վարչութեան հաշուակալութեան կանոնաւոր պարտքերու դիւանին քնիչ Ըրֆաթ պէյի Միւթեմայիզի և Մխախսատ Ըէժիին դատավարութեանց դիւանին տնօրէն Ֆէհմի էֆ. Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Ճանըկլի կառավարիչ Համտի պէյի և Քիոսի կառավարիչ Րէշիտ փաշայի Ա. կարգի Մէճիտիյէ տրուեցաւ։

Պոլսոյ սպանիական նախորդ դեսպան Մ. տը Վիլլա Ուռութիաի Ա. կարգի Մէճիտիյէ տրուեցաւ։

Հեռագրական և Թղթատարական անսչութեան հաշուակալ Պէտրի էֆ.ի Բ. կարգի Մէճիտիյէ տրուեցաւ։

Պիզայի կառավարիչ Ճէմիլ փաշայի Բ. կարգի Օսմանիյէ տրուեցաւ։

Հօտէյտայի երեւելիներէն Ահմէտ Շէրիֆ փաշայի Բ. կարգի Օսմանիյէ տրուեցաւ։

Պէյկրատի օսմ. դեսպան Ֆէթհի պէյի Բ. կարգի Օսմանիյէ տրուեցաւ։

Ծխախոտի Ըէժիի վարչութեան ֆըրանսերէն խմբագրութեանց Ա. քարտուղար Սեւեան էֆ ի Ն. կարգի Մէճիտիյէ տրուեցաւ։

Սպանիական նախորդ դեսպանին կնոջ Տիկին Ուռութիաի Ա. կարգի Շեֆգաթ տրուեցաւ։

Մաքսային ժողովին անդամ Հասան Խալիտ պէյի Ա. կարգի Մէճիտիյէ տրուեցաւ։

Կայս. Թիկնապահ Միրլիվա Օսման փաշայի Բ. կարգի Մէճիտիյէ տրուեցաւ։

Վճռաբեկ ատենին Հուգուգի ճիւղին անդամ Յորկիատիս էֆ. Բ. կարգի Մէճիտիյէ տրուեցաւ։

Թէրքօզի մետրապոլիտ Տ. Գալինիքոսի և Ախեօղլի մետրապոլիտ Տ. Վասիլիոսի Բ. կարգի և Սէլէֆի ու Գոսթանտնուպոլսոյ լրագիրներուն տնօրէն Տիմիթրի Նիգոլաիտիս էֆ.ի Գ. կարգի Օսմանիյէ տրուեցաւ։

Եգիպտացի Նազլը հանըմի Ա. կարգի Շեֆգաթ տրուեցաւ։

Ելմտական ժողովին անդամ Աստուրըրըզատէ էֆ.ի Իմթիազի ոսկի և արծաթ չքանշանները տրուեցան։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵՆԿՈՒՑՈՒՄ

Կայս. Իրատէ մը արտօնեց Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը գործածել Պարսկ. կառավարութեան կողմէ իրեն տրուած Ա.-ի-Ա.-Արէ- ականակուռ պատուանշանը։

ԼՈՒՍԱՎԱՌՈՒԹԻՒՆ.—Երէկ գիշեր ամբողջ մայրաքաղաքը լոյսերով ողողուած էր։ Ամէն կողմ հանդէս, խրախճանք, լուսավառութիւն, ոգեւորութիւն և ուրախութիւն։ Կայս. Պալատին շրջակայ պարտէզները, Պէշիկթաշի, Նշան Թաշի կողմերը նախարարներու, պալատական պաշտօնատարներու ապարանքները և տուները շքեղապէս լուսազարդուած էին։ Բերայի, Ղալաթիոյ, Վոսփորի ասիական և եւրոպական եզերքներուն գիւղերուն մէջ պաշտօնաւոր և անպաշտօն նախարարներու, բարձրաստիճան պաշտօնեաներու, մասնաւորներու և օտարահպատակներու տուները լոյսերով ծածկուած էին։ Պոլսոյ և Ոսկեղջիւրի կողմը, կառավարական բոլոր պաշտօնատուները, հանրային հաստատութիւնները, պաշտօնեաներու և մասնաւորներու բնակարանները լուսավառութիւններ կատարեցին։

Լուսազարդուած էին նաեւ Հայոց, Յունաց, Բուլկարաց, Գաթոլիկ Հայոց և Ասորիներու Պատրիարքարանները և Հրէից խախամարանը։

—Երէկ, պաշտօնի վրայ գտնուող և անպաշտօն բոլոր նախարարները և զինուորական և քաղաքային բոլոր բարձրաստիճան պաշտօնատարները և հպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերը և դեսպանատանց Ա. Թարգմանները Կայս. Պալատ գացին և Վեհ. Կայսեր Ծննդեան Տարեդարձին առթիւ իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Պետական Խորհուրդի օրէնսդիր ճիւղին անդամ Իպրահիմ Ճավիտ պէյի Իմթիազի ոսկի և արծաթ և Կայս. Թիկնապահ հեծելազօրաց հազարապետ Ըըզա պէյի Իմթիազի ոսկի չքանշանները տրուեցան։

ԿԱՑՍ. ՇՆՈՐՀ.—Իրենց պատժին երեք չորրորդը լրացուցած 45 բանտարկեալները երէկ Կեդրոնական բանտէն արձակուեցան հարկ եղած յորդորները ստանալէ յետոյ։ Բանտարկեալները բարեխաղթութիւնները բրին Վեհ. Սուլթանին համար և ուրախութեամբ մեկնեցան։ Կուսակալութիւններէն առնուած հեռագիրներու համաձայն, երէկ գաւառական բանտերէն ալ ազատ արձակուած են իրենց պատժին երեք չորրորդը լրացնող բանտարկեալները։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ.— Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ եւրոպական բոլոր վեհապետները, Պարսկաստանի Շահը, Եգիպտոսի Խտիվը, Մէքքէի Էմիրը, Եգիպտոսի արտասովոր պատուիրակ Մուխթար փաշա, բոլոր կուսակալները, կառավարիչները և Եւրոպայի օսմ. դեսպանները շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղած են Կայս. Պալատ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.— Երէկ Բժշկական վարժարանի տարեկան քննութեանց արդիւնքը հաղորդուեցաւ նոյն վարժարանին աշակերտներուն և այս առթիւ բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։

ԻԶՄԻՐԻ ԿԱԶԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Իզմիրի լուսաւորութեան կազի ընկերութեան պայմանաժամը լրացած ըլլալով, Կայս. Իրատէ մը կը հրամայէ պայմանագրութիւնը նորոգել մէկ քանի յօդուածներ աւելցնելով։

ԱԹԷՆՔԻ ՕՍՄ. ԴԵՍՊԱՆ Ըըֆաթ պէյ յառաջիկայ շաբաթ իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Մ. Զինովիէֆ շաբաթ օր պարսկական դեսպանատունը այցելութեան գնաց դեսպան Միրզա Մահմուտ խանի։

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ.—Եազօվալէն կը գրեն թէ այդ կողմերը կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ։ Օսմ. զօրքերը ամէն առատ երկու ժամու չափ զինավարժութիւն կընեն և իրիկունները զօրանոցն են։

ՇԻՐՔԷԹԸ ԽԱՅՐԻՅԷ.— Շիրքէթը Լոնտոնի նաւարաններուն երկու նոր շոգենաւեր յանձնարարած է։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ —Անցած հինգշաբթի գիշեր Ազիզիարի եւ Մէրմէրճիքի մէջ երեք անգամ երկրաշարժի ցնցում զգացուեցաւ։

Դեկտ. 19ին Միտիլլիի մէջ ալ զօրաւոր ցնցում մը և անցած գիշեր Քէօյճէյէզի թեթեւ ցնցում մը զգացուեր է։

ՀԱՅՆԵՐՈՅԹ.—Ուրբաթ գիշեր ռուսական դեսպանատան Ա. թարգման Մ. Մաքսիմոֆ և Տիկին Մաքսիմոֆ հացկերոյթ մը տուին ի պատիւ նորընտիր դեսպան Մ. Զինովիէֆի. ներկայ էին նաև դեսպանատան, հիւպատոսարանին պաշտօնեաները և պահպանութեան սպաներէն ոմանք։

Մ. ՌԱՖՕՖ.—Կայս. Կառավարութիւնը պայմանագրութիւն մը կնքեց Մ. Ռաֆոֆի հետ որ Գերմանիայէն կանչուած է Պոլիս ելեւմտից նախարարութեան խորհրդականի պաշտօնով։ Մ. Ռաֆոֆի ամսական 150 օսմ. ոսկի թոշակ որոշուած է։ Ասկէ զատ 100 ոսկի գրուած է անոր տրամադրութեան տակ փոխադրութեան ծախքերու և գրեթէ 300 ոսկի ճամբու ծախքերու համար։

Պայմանաժամը լրանալուն չորս ամսականին չափ, այսինքն 600 ոսկի պիտի վճարուի իրեն, Գերմանիա վերադառնալու համար։

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽ.— Հիլլէն զինուորական յանձնաժողովը որ մասնակցեցաւ սահմանագլխի ճշդման գործողութեանց նոր սահմանագլխին մէկ աշխարհացոյցը կը պատրաստէ, որ քանի մը օրէն աւարտելով վիմագրութեան պիտի տրուի և ապա երեսփոխաններուն պիտի բաժնուի։

ՄԱՔՍԱՏՈՒՆ.—Իզմիրի Խըֆտըն թերթը կը գրէ անցեալ օր թէ Յունական շոգենաւերով Թուրքիա հանուած ապրանքներէն 100ին 16 մաքսատուրք մը պիտի առնուի։ Այս լուրը սխալ եղած ըլլալով Մօնիթէօր ասպէս կը պարզէ խնդրութիւնը. օսմ. մաքսատուններուն հրաման տրուած է որ երկու տարի, հաշտութեան դաշնագրին համաձայն Յունական շոգենաւներէն կամ առագաստանաւներէն, իրենց փոխադրած ապրանքներուն յայտագիրները պահանջուին որ վաւերացուած պէտք է ըլլան օսմ. հիւպատոսարաններէն։ Այս պարագային ուր այդ ձեւակերպութիւնը չէ կատարուած բացի սովորական 8% մաքսատուրքէն ուրիշ 8% տուրք մըն ալ պիտի առնուի իբր ապահովութիւն։

ՇՈՒԷՏ-ՆՈՐՎԷԿԻՈՅ դեսպանը կոմս Սթենպօք կնոջը հետ յառաջիկայ չորեքշաբթի Եգիպտոս կուղեւորի։ Դեսպանատան գործերը փոխանորդաբար պիտի վարէ Մ. Շարլ Դը Ֆէտհօլմ։

ՀԻՒՊԱՏՈՍՈՒԹԻՒՆ.— Մ. Բօլինիչէ տը Քարավէլ, խալանկատօկ, Սամսոնի Շուէտ-Նորվեկիական հիւպատոս կարգուած է իր հօրը տեղ։

ՆՈՒԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ.—Նէօ-Թէզէ առագաստանաւը որ Սուլինայէն (Սեւ Ծով) կուգար Միտիլլիի համար ցորեն բեռցած, ընկղմեցաւ։ Ապրանքներուն մէկ մասը ապահովագրուած էր։

ՑԱՅՑԱՀԱՆԴԷՍ.—Պոլսոյ ռուսական գաղթականութիւնը շաբաթ գիշեր Բերա Սըլանտիտի սրահին մէջ ցայգահանդէս մը տուաւ, որուն կը նախագահէր Մ. Բիսիմօֆ, ի բացակայութեան Մ. Մաքսիմոֆի որ Սօֆիա գացած է։

ՄԷՅԻՔԷՆ կը գրեն թէ Պաղտատէն, Քրպասանէն, Պուխարայէն և Քաբէն բազմաթիւ ուխտաւոր հասած է։

ԱՐՄՏՈՒՔ.—Ընկերութիւններ կուսակալութիւնը հրամայեց Անատոլուի երկաթուղիներ և տնօրէնութեան որպէս զի հարկ եղած թուով վակոններ աւելցնէ կառախումբին Էնկիւրիի մէջ դիզուած արմտիքները շուտով փոխադրելու համար որ աւրուելու վտանգ կը սպառնայ։

ՏՈՒԳԱՆՔ.—Մաքսատանց վերատեսչութիւնը գրեց բոլոր ձեռնհաս պաշտօնատանց որպէս զի մաքսանենգներէն գրաւուած օտար երկրէ եկած ծխախոտներուն համար, օխա գլուխ 40 դրշ. տուգանք առնուի։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ ՄԸ.—Իզմիրէն կը գրեն թէ քանի մը օր առաջ Ն. Փ գիւղախումբին մէջ մեռաւ Գաթերինա անուն 121 տարեկան կին մը։ Գաթերինա, որ ընիկ Եանինացի էր, տասը տարի առաջ կորսնցուցած էր աչքերուն զօրութիւնը, բայց երկու տարի առաջ դարձեալ ստանալով այդ զօրութիւնը, առեղին ծակէն թել կանցունէր։ Տասնըհինգ տարի առաջ ակռայ չունէր. բայց յետոյ 16 հատ չափ ակռայ հանած էր։ Ականջները կը լսէր և խելքը գլուխն էր։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Անցեալ օր Տօլապ Տէրէէն, 25 տարեկան քրիստոնեայ երիտասարդի մը մարմինը գտնուած էր։

Ոստիկանութիւնը իր քննութեանց միջոցին չկրնալով հաստատել թէ ո՛վ էր այդ դիակը և անծանօթ կարծելով զայն թաղել տուած էր։

Անցած Երեքշաբթի Լօզօպօ անուն իտալացի ընտանիք մը յայտնած էր Իտալ. հիւպատոսարանին թէ իրենց ընտանիքէն, Ֆրանչէսքօ անուն երիտասարդ մը կորսուած էր։

Խնդիրը ոստիկանութեան հաղորդուեցաւ որ խոյն գերեզմանէն հանել տուաւ Տօլապտէրէէն գտնուած դիակը. իտալացի ընտանիքը խոյն ճանչցաւ զայն և հաստատեց թէ Ֆրանչէսքօն էր ան։ Հիւպատոսարանին երկու բժիշկները քննութիւն մը բանալով հաստատեցին թէ Ֆրանչէսքօ անձնասպան եղած չէր այլ սպանուած։ Աստր վրայ ոստիկանութիւնը քննութեանց ձեռնարկեց դարձեալ։

Ֆրանչէսքօ քարափներու ընկերութեան պաշտօնեայ էր։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ[ՐՔ] Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ԲՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Իտալիոյ դեսպանատան դիմաց, Զղզօշեան բժշկի տան)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաստուգ ցաւած ակռաներն մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով սիրտը և բորբոքած լնդերը առանց ցաւի պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, ըստ ամերիկեան ամենավերջին հնարքներու, ամենահաստատ և գեղեցիկ ձեւերով։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թըմբիցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Յ. Գ. Ըստ Ամերիկեան ձեռները կիրակի օրերն ալ, (ժամը 10–12) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (ժամը 12–4) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Պատրաստ են կանչուել գնալ իւրեանց բնակարանն, Բէ- 1 Խօշափէթ ...

ՎԻԳԴՈՐ ԴԻՐԻՆԿ ԵՒ ԵՂԲ.

ԲԵՐԱ, Թիւ 505—511 ԲԵՐԱ

50 % ԶԵՂՉ

Վիգդոր Դիրինկ և Եղբարց Բերայի մասնաճիւղն որ 1|13 Հոկտ. 97 ԴՇ. սկսեալ կանանց և աղջկանց զգեստեղինաց տարեկան վաճառումը սկսած էր, մօտ օրէն պիտի վերջանայ։ Վերջին նորաձեւութեանց համեմատ և ընտիր կտաւներէ պատրաստուած փոքր և մեծ մանթօներ, քաղմիրէ և բըլիւշէ ժաքէթներ, բէլըրին, կոստէ, մետաքսէ և բէլիւշէ, պօլէրօ տեսակներ ու կանանց և աղջկանց համար պատրաստ հագուստներ։ Ընթերցուհիներուն կը յանձնարարուի այցելել այս մեծ վաճառատան Բերայի ճիւղն, և օգտուիլ առիթէն։ 1—5

ԴԵՐՁԱԿ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

ՓԵՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Պօլիս Գապու, Հասիւտէ ճանտըքը,

Թելեֆոն թիւ ...- 21

Այս անգամ Եւրոպայէն ձմեռուան համար զուտ անգլիական և գաղղիական ճաշակաւոր ապրանքներ բերել տուած ըլլալով, չափու վրայ կը պատրաստէ ամէն տեսակ զգեստեղէններ և ձեւի վայելչութեամբը գոհ կընէ բոլոր յաճախորդները. կը յանձնարարուի ուրիշ տեղ դիմելէ առաջ այցելել սոյն վաճառատունը։

Գիները չափաւոր և յարմար

23—30

ՏՈՔԹ. ՏԱՎՈՒՏ ԲԱՐԻԿԵԱՆ

Կը ծանուցանէ իր Պատ. Յաճախորդաց և Հանրութեան թէ, բժշկ. վերջին գիւտի մը համաձայն, պատրաստ է դարմանել ամէն անոնք՝ որ կը նեղուին տարաժամ սպիտակ մազերէ և անոր յաջորդող ...ութեան, ..., նախագուշակն եղող անտանելի բերուածքով գլխուն թեփատութենէ և հերաթափութենէ (...), որ չապիկներուն ծծիկները կզոտէ միքրոպներու բազմութեամբ։ Իւրն գիմող հիւանդներն ու Ազն. Օր.ք և Տիկ.ք խիստ գոհ պիտի մնան, վասն զի սոյն աննման դեղը ոչ միայն մէկ անգամով առանց հետք թողելու կը դարմանէ վերոգրեալ հիւանդութիւնները, այլև կերկարէ ու կը խտացնէ կանանց մազերը։

Ուր. օրերը Պանչէգավու Բիւչիւքեան դեղարանը կը գտնուի իսկ միւս օրերը Թօփգափու, իր տունը։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՎԱՐԿԵՆԱԿԱՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ

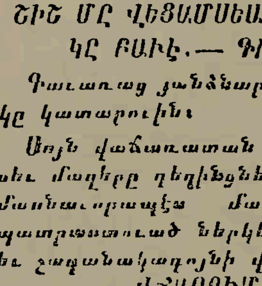

Եթէ կը փափաքիք հինգ վայրկենի մէջ մօրուքնիդ եւ մազերնիդ սեւ կամ շագանակագոյնի փոխել, դիմեցէք Մահմուտ փաշա Քիւրքճի խանի դիմացի կարգը, 131 թիւ Արամ էֆ. Սօղանճեանի վաճառատունը։ Հոն տեղի մազի ներկի ջուրն անվնաս նիւթերէ բաղադրուած է ի Բարիզ, եւ մազերուն տուած փայլունութեամբ, կակղութեամբ եւ գործածութեան դիւրութեամբ, փորձով հաստատուած է թէ մինչեւ ցարդ Եւրոպայի մէջ պատրաստուած ջուրերէն անմրցելի կերպով լաւ է։

ՇԻՇ ՄԸ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ

ԿԸ ԲԱՒԷ.— ԳԻՆԸ 13 ½ ՂՐՇ.

Գաւառաց յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։

Սոյն վաճառատան մէջ կ՚գտնուի նաեւ սեւ մազերը դեղինցնելու համար ջուր, եւ մասնաւորապէս մազին բուդով խնամով պատրաստուած ներկեր՝ սեւ, խարտեաշ եւ շագանակագոյնի փոխելու։

ՎՃԱՐՈՒՄ ԿԱՆԽԻԿ

ՍԻՐՈՅԻ ՄՕՐՈՒԻ ՋԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 15 ... 1889

Պարոնայք Եգոդ և Փօուն,

Յարմէ հետէ օգտած եմ գործածել ձեր Եգոդի կլարակը, մինչև լաւ արդիւնքներ ունեցայ ... խուլային և անարգիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս համայ և յաջող պատասխանութիւնք մինչև նախամեծար համարուելու ...

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ

Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ 9 յունվր.— Վեհ. Սուլթանին Ծննդեան 56րդ տարեդարձին առթիւ Թուրքիոյ դեսպան Վսեմ. Միւնիր պէյ այսօր դեսպանատան մէջ ընդունեց Թուրք գաղթականութեան անդամները։ Դեսպանատունը դրօշազարդ էր և գիշերն ալ շքեղ լուսավառութիւն։ Դեսպանական մարմնին զատ ներկայ էին նաեւ Սրիսմաթի պէյ, Ահմադ փաշա, Պէրթիէ փաշա, Ֆէրիտուն պէյ ևն. ևն։ Երեկոյին մեծ ընդունելութիւն եղաւ։ Հրաւիրեալները 4000 հոգի էին։ Դեսպանական մարմինը, ֆրանսացի զօրավարները, վարչական մարդիկ ներկայ էին։

—Վալը պատերազմական ատենին առջեւ անցի պիտի ունենայ Խմբերհազիի դատը, նախագահութեամբ Լիւքսիր հրամանատարին։ Դեռ չլիացուիր թէ նիստը դանիակ պիտի ըլլայ։ Օրագիրները դըժխակի հակառակ են։

ԳԱՀԻՐԷ.—Խտիվին իշխանութեան 6րդ տարեդարձին առթիւ խտիվական պալատին մէջ մեծ ընդունելութիւն եղաւ։

ՄԱԴՐԻՏ.—Մաք Քինլի նախագահ նոր ծանուցագիր մը պիտի ղրկէ Սպանիոյ, Քուպայի գործերուն վերջը բերելու համար ընդհուպ։

ԲԷՇԹԱ.— Խորհրդարանը քուէարկեց երկրորդ ընթերցմամբ իրաւախոհութեան ծրագրին հունգարական բաժինը։

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Սերպիոյ եւ Սեւ Լերան մէջ յարաբերութիւնք ձգտեալ են, վասն զի Նիքիթա իշխան չուզեր Սերպիոյ յանձնել Թայիսիչ քաղաքացին։

ՎԻԵՆՆԱ.—Կըսուի թէ Գերմանիա Աւստրիան կը յորդորէ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ գործօն դեր մը խաղալու։ Աւստրիա նաւախումբ մը պիտի ղրկէ Չինաստանի ջուրերը։

Ս. ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Օրաթերթերը կը պախարակեն Միլան թագաւորին Սերպիոյ բանակին հրամանատար կարգուիլը։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 29 Դեկտ. 97

Օսմ. Քօնսօլիտ	ղրշ.	24—11
Ըէժիի պարտաթուղթ	լիրա	11—30
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆրք.	113—37
Օսմանիէ	»	398—
Բռիօրիթէ	»	465—
Քարափներու պարտաթղթ.	»	461—
Պանք Օթթոման		567—
Թրամուէյի բաժնեթուղթ	լիրա	6—90
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	»	4—45

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ	Ղրշ. Բր.
Մէճիտիէ	108—10
Մէթալիք	94—10
Մանր արծաթ	103—
Անգլիական ոսկի	109—36
Գաղղիական »	87—13
Գրիւանք	51—04
Ռուսկ Թղթադրամ	8—56

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի՛դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան մ'է՝ որոյ բաժնետէրքը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ.Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵ[illegible]

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ, [illegible] տեղութիւններ և ծովու մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակա[illegible] [illegible] Լիազօր ներկայացուցիչ [illegible]

572

ԳԱՈՒԵԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիամիս խան 1½

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈՏՈԼՖՈՍ ՖՕՆՏԱԼԼ

Հէւլէճ Խան, Թիւ 2—3, Վոյվոտ Գոգոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՔՆՆԻՉ ԹԷՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

QUINA LAROCHE

Վարձատրուած 16,600 Ֆր. ով եւ 6 հատ ոսկիէ միտալով

ՔԻՆԱ-ԼԱՌՕՇ

Զօրացուցիչ, կազդուրիչ և հակատենդ

ՔԻՆԱ-ԼԱՌՕՇԸ «խորժահամ ԷԼԻՔՍԻՐ մըն է, որուն ապացուցուած առաւելութիւնները յանձնարարելի կընեն զայն ամէն և կորովի պակասութեան, ստամոքսի տկարութեան, լեարդի ախտերու դէմ և հիւանդ ընտրելու համար։

Մրեւնոյն զեղը «ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ»

Այս պատրաստութիւնը շատ օգտակար է ձիւրագիր, արեան նուազութեան, և դալկահարեց հեղուկ հիւանդութեանց են.

Բարիզ 22 Տրուօ է լէ Պոն Ֆառմասի

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուր օգտի եղեր անցալ եր Լիվերպուլ և Ամերիկայի գիծ

Անունք	Թոնոյ	Անունք	Թոնօ
Ումպրիա	7718	Գոթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Ադրաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբբո	2143	Մորոգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Ճէբրալդի	1614	Լուքանիա	12950
Գազալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակալութ
Thomas C. Joly
Ալիքսիանտրօ խան, թիւ 401
Ղալաթիա 571

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւթուղթի երթեւեկութիւնք

Դ 30 11 Միտիլլի, Իզմիր, [illegible], Աղեքսանդրիա [illegible]

Ե 3 12 [illegible]

Ե 1/13 Տարտու էլ, Այնոբոլ, Սէլ նի, Իզմ[illegible] 4

Շ 3 15 Իւէպոլու. Սա[illegible], [illegible], Կիր[illegible]ն, Տրապիզոն և Պաթում առտուն ժամը 11ին։ 562

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՌԵՆԱ ԱՆ Ն ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլ այլ և Պոլսոյ միջեւ կանոնաւոր ճամբորդութեան գծով

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Բշ. 10 Մէնկէշէ Պաթումէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Դշ. 12 Մէնկէշէ Մարսիլիա ուղղակի 15էն 20։ Լա Սէյ Իզմիր, Տընքէրք և Անվէրս։

Բարիզ-Լիոն Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ապրանք և արագ ուղեւորութեան, նաւուղեգի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸԳՈՒԼ
575 Թօփհանէ, քարափին վրայ

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իփօֆօսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (ուռեա), ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ, ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ, ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ, ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ, ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂ ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՅՐԵԼ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ[illegible] ԸՆԿ[illegible] [illegible] [illegible]

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Ծնօրէնութիւն յԵւրոպա

Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ Իթալիէն, 1,3, ուր կը բնակի ընկերութեան սեփական շէնքին մէջ

1845ին հիմնեալ է ի վեր

Ապահովագր. ներու վճ. 1 Միլ.— 123,000000

1895ի տարեշրջան

Ապահովագրեալներու վճարուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000000

1896 յունուար 1

Աւանդք եւ անշարժ կալ. յ'Եւրոպա	40,00000
Ծաւալեալ դրամագլուխ	124,00000
Արդի ապահովագրութիւնք 4 Միլ.—	141,00000

Տեղեկութեան առանձնայատկութիւն

Նախաբաժիններու բարդումը և ապահովագիրներու վերադարձումը ի դէպ սահ[illegible]

Պայմանագրութեան նոր եղանակ սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալու պէս ԱՆԱՆՑ ՎԻՃԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան։

Հինգ տարի ետքը ՀԻՒԱՆԴ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը շատ ապահովագրուած է ապահովագրելի։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Ծնօրէնութեան Թուրքիոյ

185 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՍԼ ԵՒ ԸՆԿ. Վոյվոտա [illegible], [illegible] խան, Ղալաթիա

Արտօնատէր Կ. Ս. ԽԻԹԻՒՃԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՍԻՍ»Ի (94)

ԹԱՔՈՒՆ ՎԻՇՏ ՄԸ

ՊԵՌՆԱՐ ՏԸՌՕՆ

Եւ վերարկուին մէջ փաթթուելով, աչքերը լեցուած աւելի անուշ նայուածքով, որ երկար ատենէ ի վեր հեռացած էր անոր աչքերէն, նէ դուրս ելաւ խապար Ցախաստանին գիւղակէն։

—Ո՛հ, պաշտելի կինս, պաշտելի կինս, գոչեց կոմսը ձեռքերը գալարելով, ինքզինքը կորսնցուցած ։ Ո՛հ, Բէգ, որչափ տառապեցաւ այս քաջարի ու զօրաւոր սիրտը... երկար տարիներ հսկելով և սպասելով անոր որ չէր գար։ Կեանքին տեւողութեանը բաժնուած մնալ իրարմէ և զիրար գտնալ վերջապէս այս կերպով. ո՜հ, Մատօլին, Մատօլին։

Ու սենեակին մէջ վեր վար կը պտըտէր ան յզաձգօրէն իր խորունկ վշտին մէջ թաղուած։

—Զ՞գլխու երթանք անոր քով, ըսաւ Բէգ, որուն արցունքները կը հոսէին ուղխօրէն։ Զգլխու ըսէք անոր ձեր խւ ըսելով թէ կը ներէք իրեն։

—Այո, այո։ Ներելու բան մը չունիմ... Ո՛հ, սիրելի, հէք կինս։

Բէգի բազուկին կրթնեցաւ, վասն զի այդ արտակարգ յուզումը տղու մը պէս տկարացուցած էր զայն։

Բովի սենեակը մտան և մեռելին անկողնին մօտեցան։ Պզտիկ Մատլէնը ոտքի կեցած էր, իր մեծ ու տխուր աչքերը իր մեռած հօր դէմքին սեւեռած։

Եւ անկողնին քով ծնրադիր, գլուխը մեռելին պաղ լանջքին դրած, երկար մազերը Արթիւրի ուսերուն և բարձին վրայ ցանցնած, կոմսուհին չէր զատուեր անոր սառած մարմինէն։

Նէ վեր չառաւ գլուխը երբ անոնք մօտեցան։

Մարմարէ արձանի մը պէս միայն հոն ծունր չոքած։

—Սիրելի մօրաքոյր Մատօլին, ըսաւ Բէգ բռնելով անոր ցուրտ ձեռքը։

Նէ չշարժեցաւ տեղէն, չխօսեցաւ։ Բէգ վեր առաւ անոր գլուխը, պաղ էր նէ և հանդարտ։

Բէգ ակնարկ մը ձգեց այդ գունաթափ դէմքին. նուրբ գիծագիծները կնճռոտած էին. սեւ և անխռովթար աչքերը գոցուած էին խպառ... Միլատին մեռած էր։

Հոն իր սիրականին ծոցին վրայ էր որ անոր հոգին ալ սլացած էր երկինք։ Միասին մեռած էին, այս երկու էակները, այսքան տարօրինակ կերպով բաժնուած կեանքի մէջ, և միացած մահուան մէջ։

ԻԷ

ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄ

Միլորտ ըսաւ Բէգ անուշիկ և տրխուր ձայնով, մեռած է նէ։

Կոմսը դիւահարի մը պէս վեր ցատկեց տեղէն, բայց բառ մը իսկ չըսաւ։

—Նէ պէտք չունի այլեւս ձեր ներումին, իր բոլոր երկրաւոր յանցանքները քաւուեցան։ Նէ կը հանգչի հիմա, ըսաւ Բէգ, եռանդագին, անոր ձեռքը բռնելով։

—Մեռա՞ն... Մատօլին... Արթիւր... ամենքն ալ մեռա՞ն։

—Ոչ՛, սիրելի մօրեղբայր, ոչ ամենքն ալ, քեզ սիրելու համար դեռ շատեր կը մնան։ Եւ այս աղջիկը, անոնց զաւակը, չէ՞ք ուզեր սիրել զայն, մեռնողներուն յիշատակին համար։ Հոս եկէք, Մատլէն, ըսաւ Բէգ անոր դառնալով։

Նէ յառաջացաւ յուշիկ և անոնց քով կեցաւ։

Բէգ մեկդի ըրաւ անոր ճակտին սեւ գանգուրները և աչքերը լեցան, հոն դիտելով այդ խոշոր, տխուր և թալանձկոտ աչքերուն, այնքան նման անոնց, որոնց լոյսը մարած էր մահուան կուռ խաւարին մէջ։

—Խեղճ աղեկ, հէք պզտիկ, ըսաւ նէ համբուրելով գորովագին անոր սիրուն ճակատը։ Ո՛հ, մօրեղբայր, տեսէք որչափ կը նմանի անոնց որ չկան այլեւս։

Կոմսը այդ քաղցրիկ դէմքին դարձուց աչքերը, և որչափ ալ զօրաւոր ու պիրկ էին իր ջիղերը, պզտիկ աղջկան ուսին վրայ ձգեց իր գլուխը, և լացաւ։

—Սի լաք, շատ կը սիրեմ ձեզ, ըսաւ Սատլէն և յանկարծ թեւերը անոր վզին փաթթեց պզտիկներու յատուկ սղումով, լացողները մխիթարելու համար։

Արցունքներու այս պոռթկումը թեթեւցուց անոր ծանրացած սիրտը։ Կըլցաւ գլուխը վեր առնել և մօրը ըսաւ Բէգը, որ կառաջարկէր երկու մարմինները Տիլլէնթօլ փոխադրել և զանոնք գաղտնի թաղել ընտանեկան ակոմբին մէջ։

Հաւանեցաւ անձայն։ Զիրենք բերող կառքը կը սպասէր տակաւին, ու կէս օրէն առաջ, երկու մարմինները քով քովի կը հանգչէին, Տիլլէնթօլի մէկ մութ սենեակին մէջ ճերմակով պատուած։

Պառաւ Մօլլին ու պզտիկ Մատլէնն ալ հոն էին։ Հաւատարիմ Մօլլին մերժեց հեռանալ սենեակէն, ուր դրուած էր ինչ որ կը մնար իր նախկին տիրոջ մէն։ Մութ անկիւն մը կծկտած, թեւերը ծնկուըններուն վրայ ծալլած, միշտ աջ ու ձախ երերալով, իր մեռելական ողբը կերգէր ողբաձայն։ Մատլէնն ալ մէկ կողմ մը նստած, երկչոտ և լուռ, իր չուրջը եղող գացողները կը դիտէր ուշադիր, ու սառուերի մը պէս կանց նէրս անձայն և անշշուկ։

Զանց կընենք նկարագրել հոս ամբողջ տնեցիներուն զարմանքն ու ցաւը, երբ իմացան իրենց մանկամարդ ու գեղանի տիկնոջ մահը։ Մարի նէլըն ջղային հարուած մը ունեցաւ երբ առաւ այս գոյժը և բոլոր տունը անքաւ ցաւարելի շփոթութեան մը մէջ ձգեց։

Կոմսը սուգին և անշարժ, անկողնին մօտ նստած է, աչքերը յառած անկենդան գոյգին։ Այդ երկու դէմքերը, իր առջեւ տարածուած, ու մահուան մէջ միացած, հակապատկեր մը կը պարզէին։

(Շարունակելի)